

Västerns överlägsenhet

I sin analys av det strategiska och politiska läget utgår Paul Nitze från att Västern bör söka bevara sin överlägsenhet i fråga om tunga atom- och vätebomber, eftersom dessa vapen ytterst är avgörande. Men han framhåller tillika att om de båda blocken i detta hänseende är någorlunda jämstarka Västern likväl kan bevara sin militära överlägsenhet och därmed minska risken för att dessa vapen över huvud kommer att användas eller i varje fall användas för total förstörelse. Denna Västerns möjlighet ligger i den geografiska faktorn. Genom att bygga och upprätthålla ett stort antal flygfält, med full utrustning till försvar och anfall, kring den kommunistiska landmassans gränser kan nämligen Västern — på ett vida mer effektivt sätt än motståndaren — bryta udden av ett överraskande angrepp. Ett sådant angrepp måste nämligen i första hand syfta till att slå ned fiendens militära maktmedel, främst flygbaserna och vad därtill hör. Utsikterna till framgång blir mindre ju flera och mera spridda dessa baser är; med stort antal och stor spridning — samt försvar genom radar och allt verksamare defensiva vapen — kan ett överraskningsanfall få mycket begränsad betydelse. Om väl ett sådant anfall visat sig icke kunna angriparen överlägsenhet, blir försvararen — Västern — i stånd att utnyttja sitt läge till avgörande motangrepp. Att skrida till terrorbombning av städer och befolkningscentra blir under sådana förhållanden irrationellt.

Från de redovisade utgångspunkterna drar Nitze en rad slutsatser för USA:s strategi och politik. Man bör söka bevara sin överlägsenhet och i varje fall sin jämställdhet i atomvapen och överföring av dessa. För att även vid jämställdhet säkra en överlägsenhetsmarginal, tillräcklig för att göra ett avgörande genom ett överraskningsanfall omöjligt, måste USA verka för att Västern begagnar sina geografiska möjligheter: detta sker genom uppbyggande av ett effektivt luftförsvarssystem med radar och annat (en huvudpunkt vid det senaste Atlantmötet i Paris), genom utbyggnad och spridning av flygbaserna i Amerika, Europa, Asien och Afrika och, framför allt, genom att bevara och stärka systemet av försvarsallianser.

På denna punkt möts på ett alldeles särskilt sätt politik och strategi. För att vidmakthålla alliansen krävs just den strategiska inriktning som Nitze förordar. De allierade måste få klart för sig att ett krig inte behöver medföra en allmän förstörelse, att det totala kriget skall tillgripas blott som en yt-

terta åtgärd, att med stor sannolikhet ett krig kan avgöras genom aktioner som blott i begränsad grad drabbar civilbefolkningen — och framför allt att ett krig antagligen kan undvikas om man håller samman. Man bör både deklarera och tillämpa en gemensam politik vars huvuddrag är följande: 1) Angrepp bör såvitt möjligt avvärjas utan bruk av atomvapen, respektive andra än taktiska atomvapen. 2) Militära aktioner skall inte utsträckas till nya områden, om detta inte är oundgängligt för att bemästra läget. 3) Om det blir nödvändigt att tillgripa atomvapen, eller tunga atomvapen, skall deras användning såvitt möjligt begränsas till militära mål, och Västern skall inte börja med bombning av industri- och befolkningscentra. 4) USA och dess allierade bör bygga upp andra försvarsmedel (än atomvapen), så att tvånget att begagna atomvapen för försvaret så långt möjligt reduceras.

*

Skillnaden mellan detta program och det av Dulles antydda — om också inte systematiskt utvecklade — är stor och uppenbar. Om Dulles paroll om "massiv vedergällning" drivs till sina yttersta konsekvenser, kommer man preventivkriget ganska nära: en begränsad rysk aggression leder omedelbart till totalt krig, hårdast möjliga atombombning. Motivet för denna linje är avskräckningstanken; kommunismen skall hindras att få lokala framgångar genom hotet om total förstörelse. För många av USA:s allierade — och för en sannolikt övervägande opinion i USA — ter sig en sådan politik farlig och förhatlig, därför att den kan utlösa ett storkrig utan tvingande skäl, vidga en konflikt som kunnat förbli begränsad.

Nitzes program är däremot defensivt och optimistiskt; det utgör ett militärt komplement till den "återhållandets politik"

som Kennan först förkunnade, genom sitt krav på att Västern överallt, men endast med ofrånkomligt behövlig kraft, skall försvara sina positioner. Nödvärnstanken överförs på den internationella politiken och likaså budet att man inte skall begagna större våld än nöden kräver. Optimismen framträder i tron att denna lokaliseringens strategi skall kunna effektivt tillämpas och att ett storkrig eller i varje fall ett totalt krig skall kunna ersättas (eller förebyggas) genom små och med mindre hårda medel förda strider.

Att detta program i och för sig är tilltalande behöver knappast understrykas. Frågan är om en så alltigenom defensiv politik med framgång kan genomföras. Låt oss förutsätta att ryska divisioner marscherar in i Västtyskland. Enligt programmet skulle till en början västrupperna försvara sig blott med samma medel som angriparna brukar eller — om detta ej går — också med taktiska atomvapen. Först om ryssarna börjar atombomba militära anläggningar utanför stridszonen skulle Västern också göra det. Först om ryssarna börjar bomba industri- och befolkningscentra får Västern också göra det. Blir inte risken stor för att den stat, angriparen, som hela tiden får initiativet i fråga om tillgripandet av svårare vapen och hårdare aktioner därigenom vinner segern? Hur stor skall Västerns överlägsenhet vara för att inte de ryska initiativen, de ryska överraskningarna, skall bli avgörande?

Att utforma ett program av denna art är lätt, att hålla fast vid det torde vara omöjligt. Dulles har, dess bättre, inte haft tillfälle att tillämpa sin teori om "massiv vedergällning", och Nitze hävdar på goda skäl att denna teori inte i praktiken kan konsekvent tillämpas. Men det är lätt att tänka sig fall då Nitzes program blir lika oanvändbart, då Västern genom att hela tiden avstå initiativet till sina motståndare snabbt skulle bereda sin egen undergång. Det enda man kan önska och hoppas är att Nitzes militärpolitiska program i högre grad än Dulles' blir utgångspunkten för tänkande och handlande.